

Vergaderjaar 2020–2021

21 501-32

Landbouw- en Visserijraad

33 450

Mariene Strategie voor het Nederlandse deel van de Noordzee

Nr. 1328

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKwaliteit**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 juni 2021

De Noordzee verandert, daarover gaat het Noordzeeakkoord. Parallel aan de toezending van het definitieve Akkoord voor de Noordzee aan de Tweede Kamer op 19 juni 2020 heb ik ook mijn appreciatie bij het advies van mevrouw Burger voor een duurzame kottervisserij op de Noordzee (in het spraakgebruik de Kottervisie genoemd) aan uw Kamer toegezonden (resp. Kamerstuk 33 450, nr. 68 en Kamerstukken 29 675 en 33 450, nr. 195). Hierin staat beschreven hoe de ontwikkelingen op de Noordzee en daarbuiten de kottersector voor grote uitdagingen stelt. Die ontwikkelingen zorgen voor veel onzekerheid bij de vissers. In mijn brief van vorig jaar heb ik op basis van een advies van mevrouw Burger gesteld dat er één zekerheid is: de sector zal zich naar «aard en omvang» moeten aanpassen. Dat betekent dat de sector tegelijkertijd kleiner zal worden en zal moeten verduurzamen om te kunnen blijven voortbestaan. In het kader van het Noordzeeakkoord en de Brexit komen middelen beschikbaar voor de visserij om deze transitie te ondersteunen en zich aan te passen aan de nieuwe situatie op de Noordzee.

In de voorliggende brief informeer ik uw Kamer over de stand van zaken rond de uitvoering van de Kottervisie en de voorgenomen benutting van de Brexit Adjustment Reserve (BAR) voor de visserijsector. Daarnaast maak ik van de gelegenheid gebruik om uw Kamer te informeren over een brede innovatieregeling ten behoeve van een duurzame visserij en aquacultuur die op 8 juli a.s. opengesteld zal worden en geef ik aan hoe ik invulling zal geven aan een aantal met deze onderwerpen samenhangende moties.

Zowel over de uitvoering van de kottervisie als over de BAR voer ik constructief ambtelijk overleg met een brede vertegenwoordiging van de sector. Ik ga er dan ook vanuit dat de maatregelen goed zullen aansluiten op de behoeften vanuit de praktijk en we gezamenlijk goede stappen kunnen zetten naar een kleinere en duurzamere sector. De Kottervisie is

onlosmakelijk verbonden met het Noordzeeakkoord. Het Noordzeeoverleg (NZO) vormt het bestuurlijk gremium waar alle ontwikkelingen op de Noordzee in «op consensus gericht overleg» worden besproken. De sectoren die belangen hebben op de Noordzee zitten daar samen met vertegenwoordigers van het Rijk aan tafel, waarbij ieder zijn eigen belangen behartigt, maar wel vanuit de collectieve opgave van het Noordzeeakkoord. Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit brengt in dit gremium de belangen van het Rijk in voor zowel natuur als visserij. Op dit moment is er grote verdeeldheid binnen de sector over nut en noodzaak om het Noordzeeakkoord te erkennen en aan te sluiten bij het Noordzeeoverleg. Begin juni heb ik samen met mevrouw Dekker (onafhankelijk voorzitter van het NZO) een dringend verzoek gedaan aan de vissers om weer aan te sluiten bij het NZO. Hierop hebben wij nog geen reactie ontvangen. Als de vissers niet deelnemen aan het NZO ontstaat een risico op disbalans in de belangenafweging waarmee zij zichzelf ernstig tekort doen. Immers, de planning van windparken, sluiting van natuurgebieden, het monitorings- en onderzoeksprogramma maar ook de kaders voor de uitvoering van de kottervisie en de voorwaarden voor het daadwerkelijk beschikbaar stellen van de middelen van het Noordzeeakkoord voor de visserij raken de belangen van de vissers en worden in het NZO besproken. Ik hoop van harte dat de vissers weer zullen deelnemen aan het NZO.

Uitvoering kottervisie

Na het Notaoverleg over het Noordzeeakkoord op 27 januari jl. (Kamerstuk 33 450, nr. 113) en het mandaat van uw Kamer heb ik mij gericht op de uitvoering van de maatregelen uit de kottervisie voor de drie speerpunten:

- Aanjagen van innovaties voor de visserij van de toekomst,
- Versterking van de handhaving en een betere naleving van de regels,
- Vissers die de stap naar de toekomst niet willen of kunnen maken helpen met een saneringsregeling voor vissers die willen stoppen.

Ik ga hieronder in op de stand van zaken en nieuwe ontwikkelingen ten opzichte van mijn brief van 19 juni 2020. Over de voortgang van de minder urgente en ondersteunende onderwerpen van mijn brief van 19 juni 2020 zal ik u later informeren.

Aanjagen van innovaties voor de visserij van de toekomst: flexibeler en duurzamer

Voor innovaties ligt mijn focus op het opstellen van een innovatieagenda. Doel is om te komen tot een positief innovatieklimaat en een versnelling van de verduurzaming. Op dit moment wordt gewerkt aan een Innovatie Systeem Analyse (ISA) en worden gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van binnen en buiten de sector. Deze vormen de basis voor het formuleren van concrete doelen voor de ontwikkeling van flexibeler vangsttechnieken en de zg. «zero impact kotter» met minder emissies, minder bodembroering, minder afval, minder bijvangst en met aandacht voor veiligheidsaspecten. Ook zal ik in nauw overleg met de sector een organisatie vormgeven met aanjagers die creativiteit van binnen en buiten de sector weten te verbinden en zal ik de ondersteuning versterken ten behoeve van het omzetten van ideeën in projecten. Het opstellen en uitvoeren van de innovatieagenda heb ik bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) belegd. De innovatieagenda zal de basis vormen voor de besteding van de middelen uit het Noordzeeakkoord, zowel de Europese middelen uit het Europese Maritieme Visserij en Aquacultuur Fonds (EMVAF) (€ 35 mln.) als de nationale middelen (€ 10 mln.). Monitoring van de voortgang maakt onderdeel uit van de innovatieagenda. Hiermee houd ik vinger aan de pols om zicht te krijgen op

knelpunten en hierop actie te kunnen ondernemen. Ik zal er van mijn kant alles aan doen om het tot stand komen van innovaties te faciliteren, maar ik wil hierbij ook en vooral ondernemers oproepen om met concrete innovatieve voorstellen te komen aangezien innovaties bij de ondernemers zelf beginnen!

De innovatieagenda is gericht op de primaire sector. Ook de garnalen-vissers en andere kustvissers kunnen gebruik maken van de innovatiemiddelen. In overleg met het Bestuurlijk Platform Visserij (BPV)¹ is besloten geen aparte middelen vrij te maken voor het behoud van levendige visserijgemeenschappen, maar indirect vanuit het EMVAF via innovaties in de keten de werkgelegenheid in visserijgemeenschappen te ondersteunen. Over de verdere voorgenomen Nederlandse invulling van het EMVAF voor de programmaperiode 2021–2027 heb ik uw Kamer middels een brief op 26 maart² jl. geïnformeerd.

Waar wenselijk en mogelijk binnen Europese kaders kijk ik bij innovaties ook naar aanpassing van de regelgeving om positieve prikkels voor verduurzaming in te bouwen, ik zal echter geen duurzaamheidsverplichtingen opleggen bovenop de Europese kaders, waarmee ik invulling geef aan de nader gewijzigde motie van het lid Van Aalst (Kamerstuk 33 450, nr. 109) die de regering verzoekt om de Nederlandse vissers geen duurzaamheidsverplichtingen op te leggen.

Wat innovaties betreft wil ik ook aandacht besteden aan de lessen die we geleerd hebben van het pulsdossier. Zo zal de internationale wetenschappelijke advies commissie pulsvisserij (ISAC) een evaluatie schrijven over de aanpak rondom innovaties op grond van de ervaringen met de pulsvisserij en de lessen die daarvan geleerd kunnen worden. Deze ervaringen wil ik benutten bij het ontwikkelen van nieuwe innovaties. Vooruitlopend op deze evaluatie wil ik al inzetten op de versterking van de internationale dialoog en samenwerking rond innovaties, wat ook aandacht zal krijgen bij de invulling van de innovatieagenda.

Ik verwacht uw Kamer begin 2022 over de innovatieagenda te kunnen informeren. Met de innovatieagenda geef ik invulling aan de motie van het lid Mulder c.s. (Kamerstuk 33 450, nr. 101) welke de regering verzoekt om samen met het NZO en de vissers met prioriteit te werken aan een emissiearme kottar en innovatieve vistechieken.

Vissers die de stap naar de toekomst niet willen of kunnen maken, helpen om hun bedrijf te beëindigen

De voorgenomen sanering in het kader van het Noordzeeakkoord had als doel de ondernemers die ermee willen stoppen de gelegenheid te geven dit te doen met een financiële tegemoetkoming. Daarnaast zou de sanering samen met de sluiting van natuurgebieden tot een versterking van de ecologische kwaliteit moeten leiden. Ik heb hiertoe door Wageningen Marine Research onderzoek laten doen naar de mogelijke gevolgen van de maatregelen uit het Noordzeeakkoord (inclusief sanering) voor natuur en milieu³. Hierbij is gekeken naar drie criteria: impact op Benthos, bijvangst en CO₂-uitstoot. Het blijkt dat een sanering er waarschijnlijk toe zal leiden dat de CO₂-uitstoot en impact op Benthos min of meer gelijk zullen blijven en de bijvangst mogelijk zal toenemen (aangezien de hoeveelheid bijvangst gebiedsafankelijk is en in de te sluiten gebieden relatief minder bijvangst plaatsvindt). De onderzoekers

¹ In het BPV zijn visserijprovincies en gemeenten verenigd.

² Kamerstuk 32 201, nr. 114

³ Hintzen, N, Beukhof, E, Brunel, T, Eweg, A, Hamon, K, de Koning, S, Mol, A & Steins, N 2021, *Exploring potential ecological impacts of different scenarios for spatial closures and fleet decommissioning for Dutch North Sea demersal fisheries*. Report / Wageningen Marine Research, no. C029/21, Wageningen Marine Research, IJmuiden. <https://doi.org/10.18174/544217>

geven aan dat wanneer ook de vangstmogelijkheden (beschikbare quota) afnemen een substantiële verbetering kan worden bereikt op alle parameters. Kanttekening hierbij is dat er veel onzekerheden zijn over hoe vissers in de praktijk op gebiedssluitingen en sanering zullen reageren en dat alleen is gekeken naar deze drie criteria.

Over een sanering in relatie tot afnemend ruimtebeslag heb ik overleg gevoerd met de Europese Commissie. Dit blijkt een lastige en op zijn minst moeizame en tijdrovende route, omdat een dergelijke sanering niet past binnen de huidige staatsteunkaders die gekoppeld zijn aan het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB). De staatsteunkaders van het GVB bieden nog geen antwoorden op het toenemend aantal gebiedssluitingen voor de visserij ten behoeve van windparken en natuur. Hierover blijf ik wel in gesprek met de Europese Commissie, echter dat biedt voor de korte termijn geen oplossing. Ik ben dan ook verheugd dat de BAR wel kansen lijkt te bieden op een snel uit te voeren sanering, zij het op een andere grondslag. Verderop in deze brief ga ik in op de sanering en de overige voorgenomen maatregelen op grond van de BAR.

Versterking van de handhaving en naleving

Controle en handhaving op zee is complex als gevolg van een grote hoeveelheid zeer technische wettelijke bepalingen en een gebrek aan transparantie van de visserijpraktijk op zee. Eén van de afspraken in het Noordzeeakkoord is om de controle en handhaving op visserijmaatregelen te versterken en effectiever te maken, om op deze manier de naleving van visserijmaatregelen te verbeteren. Eenzijdige inzet op handhaving voor het verbeteren van de naleving is mijns inziens niet effectief, daarom kijk ik hierbij ook nadrukkelijk naar positieve prikkels. De stappen op het gebied van het verbeteren van de naleving moeten daarom ook in combinatie gezien worden met de andere sporen van innovatie en sanering, maar ook met mijn inzet op het uitvoerbaar houden van maatregelen, zoals de aanlandplicht.

Hierbij wordt ingezet op 3 sporen:

1. Ontwikkeling en inzet van digitale handhavingstechnieken
2. Verbeteren van het handhavingsinstrumentarium
3. Verbeteren van de zelfregulering in de visserijsector

Ontwikkeling en inzet van digitale handhavingstechnieken:

Met de ontwikkeling en inzet van digitale handhavingstechnieken wordt beoogd om de transparantie van de visserijpraktijk te vergroten. Hiermee wordt enerzijds de effectiviteit van controle en handhaving vergroot, maar anderzijds geeft het de visserijsector de mogelijkheid om te laten zien dat zij op een verantwoorde manier vissen. In eerste instantie worden de middelen uit het Noordzeeakkoord ingezet voor het versterken van de handhaving in beschermde gebieden met bestaande technieken, zoals het verhogen van de pingfrequentie van het Vessel Monitoring Systeem VMS (locatiebepaling) en een groter aantal vliegrekken met inspectievliegtuigen. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan de ontwikkeling van nieuwe technieken, zoals de blackbox, waarmee wordt beoogd een continuë meting van de locatie en visactiviteiten alsmede van het motorvermogen te realiseren. Naar verwachting zal de blackbox voor de garnaalvisserij in de loop van 2022 operationeel zijn. Vervolgens wordt ook gekeken naar uitleg van de blackbox in de rest van de visserijvloot. Inzet van de Raad bij de voorziene wijziging van de Europese controleverordening visserij is om de continuë meting van het motorvermogen verplicht te stellen voor een groot deel van de visserijvloot. Daarnaast zouden lidstaten de bevoegdheid krijgen om nationaal een dergelijke verplichting op te leggen aan het overige deel van hun vloot.

Bij de ontwikkeling van digitale technieken, hoort ook de ontwikkeling van cameratoezicht voor controle op de aanlandplicht, zoals eveneens wordt voorgesteld in de herziening van de Europese controleverordening visserij. Omdat voor een effectieve inzet van cameratoezicht, de medewerking van vissers belangrijk is, wordt bij de uitwerking hiervan ook nadrukkelijk nagedacht over positieve prikkels. Naast de mogelijkheden van camera's voor het toezicht op de aanlandplicht, bekijk ik ook de mogelijkheden van de inzet van camera's voor de monitoring van bijvangsten van zeezoogdieren en andere kwetsbare soorten. Over de stand van zaken van de ontwikkeling van cameratoezicht en mijn standpunt hierin bent u dit jaar reeds op verschillende momenten geïnformeerd.⁴

Het verbeteren van het handhavingsinstrumentarium

Er is een wetsvoorstel in voorbereiding waarin de mogelijkheid wordt geïntroduceerd om bestuurlijke boetes op te leggen voor overtredingen van de visserijregels. Hiermee wordt beoogd een grotere nalevingsbereidheid te verkrijgen door meer lik-op-stuk beleid ten aanzien van de opvolging van overtredingen. De invoering van een systeem met bestuurlijke boetes is ook nadrukkelijk opgenomen in de voorstellen voor een wijziging op de controleverordening voor visserij. Het wetsvoorstel is onlangs voor advies voorgelegd aan de Raad van State en zal naar verwachting eind dit jaar worden ingediend bij uw Kamer.

In het kader van het verbeteren van het handhavingsinstrumentarium ga ik hier ook in op een aangehouden motie, ingediend door Kamerlid Kathmann op 27 mei tijdens de behandeling van het wetsvoorstel strafrechtelijke aanpak ondermijnende criminaliteit (Handelingen II 2020/21, nr. 81, Debat over versterking strafrechtelijke aanpak ondermijnende criminaliteit (Kamerstuk 35 564)) (Kamerstuk 35 564, nr. 16). Hierin wordt de regering verzocht de mogelijkheid te onderzoeken om visvergunningen onder de reikwijdte van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) te brengen. Door allerlei ontwikkelingen, zoals Brexit, het verbod op pulsvisserij en beperking van het aantal visgronden ten behoeve van windenergie en natuur komen de verdiensten in de visserij onder druk te staan. Het Openbaar Ministerie geeft aan dat er signalen zijn dat een klein deel van de beroepsvisserij vatbaar is voor de invloed van criminelen die zich bezighouden met smokkel van verdovende middelen. Overigens wil ik benadrukken dat de beroepsvisserij vooral bestaat uit hardwerkende vissers die een eerlijke, toekomstbestendige sector nastreven.

De Wet Bibob geeft de mogelijkheid om als uiterste middel een aanvraag voor een vergunning te weigeren of een verleende vergunning in te trekken als er ernstig gevaar dreigt dat een vergunning wordt misbruikt voor criminele activiteiten. Dit heeft een afschrikwekkende en preventieve werking. Ik sta er in beginsel welwillend tegenover om visvergunningen onder de reikwijdte van de Wet Bibob te brengen. Hiervoor is een wetswijziging nodig waarvoor een aantal zaken nog verder in kaart moet worden gebracht. Omdat de visvergunning een Europees instrument is op een gebied dat tot de exclusieve bevoegdheid van de Europese Unie behoort, wil ik dit voornemen ook eerst voorleggen aan de Europese Commissie. Ik zal uw Kamer deze zomer informeren over de uitkomsten hiervan.

⁴ Kamerstuk 21 501-32, nr. 1305 en Kamerstuk 21 501-32, nr. 1294

Naleving van de visserijregels is een belangrijk aandachtspunt dat ook in de Kottervisie wordt benadrukt. Ik zal hierover op korte termijn in gesprek gaan met de Producenten Organisaties in de visserijsector. Inzet van deze gesprekken is om knelpunten te inventariseren en ideeën op te halen voor het verbeteren van de zelfregulering. De uitkomsten van deze gesprekken dienen als vertrekpunt voor een onderzoek naar zelfregulering in de visserijsector dat ik wil laten uitvoeren. Dit onderzoek heeft als doel om verschillende mogelijkheden voor zelfregulering in kaart te brengen en te komen tot concrete aanbevelingen om de zelfregulering te verbeteren.

Brexit Adjustment Reserve (BAR)

In de afgelopen maanden hebben zowel de Raad als het Europees parlement hun positie ten aanzien van de BAR bepaald. Parallel hieraan ben ik gestart met de uitwerking van de visserijmaatregelen onder de BAR. Hierbij vindt frequent overleg plaats met zowel de sector als de Europese Commissie (EC). De intentie is om een pakket aan maatregelen op te stellen voor de vloot, waarbij liquiditeitssteun en stilliggen als overbruggingsmaatregel worden ingezet en saneren als structurele maatregel. De haalbaarheid van dit pakket aan maatregelen wordt nu onderzocht.

Sanering

Ik ben in gesprek met de EC over de mogelijkheden en vormgeving van een saneringsregeling voor de visserij onder de BAR. Op dit moment werk ik aan een onderbouwing en kostenraming van een saneringsregeling. Tijdens het notaoverleg over het Noordzeeakkoord heb ik toegezegd⁵ uw Kamer, zodra ik meer informatie heb over de saneringsregeling visserij, zo snel mogelijk te informeren over de te nemen stappen om het traject verder vorm te geven. Middels deze brief kom ik aan die toezegging tegemoet.

De motivering voor een sanering op grond van de BAR is gelegen in het feit dat er als gevolg van Brexit een geleidelijke afname van de Nederlandse quota is en een structurele disbalans in de vloot ontstaat. Door middel van een sanering wordt de balans tussen de vangstmogelijkheden (de beschikbare quota voor de Nederlandse vloot) en de vangstcapaciteit hersteld op het niveau van voor de Handel- en Samenwerkingsovereenkomst (HSO) met het VK.

De staatsteunregels geven onder meer aan dat een eigenaar van een vaartuig die gebruik maakt van saneringssteun gedurende vijf jaar na ontvangst van de steun geen nieuw vaartuig in het vlootregister mag inschrijven. Onduidelijk is nog hoe deze bepaling zich verhoudt tot onze verduurzamingsambitie voor de vloot en of sanering daarmee de verduurzaming die ondernemers beogen belemmert. Hierover ben ik in gesprek met de Europese Commissie.

Wanneer de sanering geheel of gedeeltelijk ingevuld kan worden met middelen uit de BAR zal ik in overleg met de sector en het Noordzee-overleg bespreken hoe de middelen van het Noordzeeakkoord te benutten. In het kader van het Noordzeeakkoord is vastgelegd dat er geen schot zit tussen de middelen voor sanering en innovaties, zodat het mogelijk is om hier flexibel mee om te gaan.

⁵ Toezegging ID 5153

Naast de structurele maatregel sanering onderzoek ik in overleg met de sector ook andere maatregelen voor de visserijsector. Het betreft maatregelen met een tijdelijk karakter. Concreet gaat het om de mogelijkheden voor een stilligregeling en een liquiditeitssteunregeling. Voor beide maatregelen wordt onderzocht in hoeverre ze in lijn zijn met de eisen die worden gesteld vanuit de EC en of ze inzetbaar zijn voor onze vloot. Van belang hierbij is dat de maatregelen voor een beperkte periode inzetbaar zijn. Zo mag liquiditeitssteun voor de aanvoersektor alleen worden gegeven over het eerste kwartaal van 2021. Stilliggen kan als tijdelijke maatregel over een langere periode worden ingezet, mits dit naar oordeel van de EC voldoende is onderbouwd. Voor de liquiditeitssteun geldt specifiek dat er ten minste 30% omzetverlies moet zijn en dat het verlies aantoonbaar en direct Brexit gerelateerd is. Daarnaast kunnen de tijdelijke vormen van steun niet over dezelfde periode worden verleend. Vanzelfsprekend dienen ook deze maatregelen aan de EC te worden voorgelegd voor goedkeuring.

De exacte budgettaire verdeling over de drie sporen voor de BAR middelen zoals uiteengezet in Kamerbrief van 7 juni (Kamerstuk 21 501-32, nr. 1305) wordt na het in werking treden van de BAR-Verordening bepaald. Hierover alsook over de uiteindelijke invulling van de maatregelen zal ik uw Kamer in een later stadium nader informeren. Op dat moment zal ik ook tegemoet komen aan de toezegging aan uw Kamer tijdens het Nota overleg over de Brexit⁶ om een nadere appreciatie te sturen van de regelingen met betrekking tot nadeelcompensatie voor de visserijsector en daarbij ook in te gaan op de gevolgen voor de hele visserijketen. Met bovenstaande geef ik invulling aan twee moties die betrekking hebben op de Brexit: de motie van het lid Bisschop (Kamerstuk 35 393, nr. 20) welke vraagt om de totstandkoming van de toekomstvisie op de kottervisserij te versnellen, in te zetten op financiële compensatie voor de Nederlandse vissers vanuit de BAR en de motie van het lid Van der Graaf c.s. (Kamerstuk 35 393, nr. 23) welke de regering vraagt zich in te zetten dat de Nederlandse vissers en visserijgemeenschappen worden gecompenseerd met Europese middelen.

Brede innovatieregeling ten behoeve van een duurzame visserij en aquacultuur

Op 8 juli 2021 wordt de brede innovatieregeling opengesteld voor de visserij en aquacultuursector met een plafond van € 4,5 mln. Dit is een regeling die valt onder de nationale innovatie enveloppe (€ 15 mln.) uit het Regeerakkoord⁷ welke los staat van het Noordzeepakkoord en vooruitloopt op de het tot stand komen van de innovatieagenda. Doelstelling van de regeling is het subsidiëren van innovatieprojecten ten behoeve van een duurzame visserij en aquacultuur. Aanvragen kunnen ingediend worden tot en met 15 september 2021.

De innovatieprojecten moeten gericht zijn op vermindering van de negatieve invloed op klimaat of milieu door visserij- en aquacultuuractiviteiten, of op het ontwikkelen van andere vangst- of kweekmethoden die bijdragen aan een duurzame visserij of aquacultuur. De innovaties moeten daarnaast voldoende perspectief hebben op commerciële toepassing. Hiermee staat de visser centraal: de beschikbare middelen dragen bij aan een innovatieve visserij en aquacultuur, die duurzaam is en waar vissers en aquacultuurondernemers een goede boterham kunnen verdienen.

⁶ Toezegging ID 5150

⁷ Zie voor een toelichting op de nationale innovatie enveloppe: Kamerstuk 32 201, nr. 94.

De regeling voorziet in subsidie voor innovatieprojecten die wat betreft omvang niet passen in de momenteel beschikbare subsidiemogelijkheden. Deze twee regelingen richten zich op innovatieprojecten van relatief beperkte omvang waar geen minimum subsidiebedrag voor geldt. De brede innovatieregeling is voor grotere projecten en daarom geldt een minimum subsidiebedrag per project van € 500.000,-. De maximale subsidie per project is € 1 miljoen.

In de regeling zijn verschillende subsidiepercentages opgenomen, om zoveel mogelijk projecten de gelegenheid te bieden een aanvraag in te dienen. De hoogte is afhankelijk van het type project en de subsidieontvanger. Daarbij geldt: hoe dichter bij marktintroductie hoe lager het percentage. De regeling is op 23 juni gepubliceerd in de Staatscourant⁸. Ik ga ervanuit dat met de inzet van deze nationale innovatiemiddelen uit het Regeerakkoord (Bijlage bij Kamerstuk 34 700, nr. 34) er voor dit jaar voldoende middelen beschikbaar zijn voor het stimuleren van innovaties. Hiermee geef ik tevens invulling aan de motie van het lid Agnes Mulder (Kamerstuk 33 450, nr. 69) die verzoekt om, waar mogelijk, Europese gelden voor de visserij naar voren te halen, dan wel anderszins ervoor te zorgen dat de gewenste oplossingen eerder in beeld komen en daarmee het draagvlak voor het Noordzeeakkoord onder vissers te verstevigen. Ook geef ik hiermee voor 2021 invulling aan een deel van de gewijzigde motie van het lid Lodders (Kamerstuk 33 450, nr. 93) welke de regering verzoekt gedurende drie jaar te monitoren of het beschikbare geld voor innovatie in de visserij en de verwerkende keten, te weten de nationale innovatiemiddelen, het Europees Maritiem Visserij en Aquacultuur Fonds (EMVAF), innovatiemiddelen Noordzeeakkoord, voldoende is.

Economische impactanalyse

Bij de behandeling van het Noordzeeakkoord en de Brexit in de Tweede Kamer zijn moties aangenomen die betrekking hebben op de economische effecten van alle ontwikkelingen tezamen op de visserijsector. Ik noem hierbij de motie Lodders (Kamerstuk 33 450, nr. 93) welke de regering verzoekt om met betrokkenheid van de stakeholders een impactanalyse te maken van het Noordzeeakkoord, de Kottervisie, de concept-Waddenagenda en Brexit voor de visserijsector, de keten en de economie van regio's en hierover de komende drie jaar jaarlijks te rapporteren in mei. Daarnaast verzoekt de gewijzigde motie van het lid Von Martels (Kamerstuk 33 450, nr. 84) de regering, de optelsom van effecten die van invloed zijn op het perspectief voor de visserij in beeld te brengen en de Kamer hier zo spoedig mogelijk over te informeren. Aan de kottervisie liggen ten dele economische analyses ten grondslag, echter gezien de vele ontwikkelingen die tegelijkertijd plaatsvinden is het niet mogelijk gebleken om in de beschikbare periode voor de totstandkoming van de kottervisie tot een degelijke analyse van de cumulatieve economische effecten te komen. Daarom is indertijd in overleg met de sector en de onderzoekers een inschatting gemaakt van het aantal te saneren vissers en zijn op basis van ervaringen uit het verleden extra middelen voor innovaties vrijgemaakt.

In het kader van de aanwijzing van nieuwe windgebieden als onderdeel van het Programma Noordzee 2022–2027 wordt de omvang van de gevolgkosten van windenergie op zee voor andere functies en activiteiten op zee, waaronder de visserij inzichtelijk gemaakt. Deze uiten zich onder meer in kosten van mitigerende en compenserende maatregelen voor de visserij en visserijgemeenschappen.

Om de visserijbelangen mee te kunnen wegen bij te maken keuzes voor te realiseren windparken op de lange termijn is onderzoek gedaan naar de sociaaleconomische betekenis van de verschillende gebieden voor de

⁸ Stcrt. 2021, nr. 31892

visserij⁹. Een dergelijk onderzoek wordt ook uitgevoerd ten behoeve van de formele besluitvorming over de in het kader van het Noordzeeakkoord te sluiten natuurgebieden en zal na de zomer 2021 worden afgerond. Deze onderzoeken geven echter geen inzicht in de cumulatieve effecten. Over de Brexit bestaat inmiddels meer duidelijkheid en ik werk aan aanpassingsmaatregelen voor de sector die gefinancierd worden uit de BAR zoals hierboven beschreven. Sommige gevolgen zullen echter pas op termijn duidelijk worden als de nieuwe verhoudingen met het VK zijn uitgekristalliseerd en alle partijen voldoende zijn ingespeeld op de nieuwe situatie.

De complexiteit van een onderzoek naar cumulatieve effecten van alle relevante ontwikkelingen op de sector, de keten en regionale economie vraagt om een gedegen onderzoek en zal zich over langere periode uitstrekken. Hierover ben ik met de onderzoekers en vertegenwoordigers van de sector in gesprek. Ik richt mij voor het impact onderzoek voor de primaire sector op de doelgroep van de kottervisie. Voor de Brexit betrek ik ook de pelagische sector bij de impactanalyse, aangezien ook zij hierdoor geraakt worden. Voor de garnalensector wordt separaat een garnalenvisie opgesteld, waarin het economisch perspectief een belangrijk doel is. Naar verwachting zal uw Kamer over de garnalenvisie in het najaar kunnen worden geïnformeerd.

Over de opzet van de economische impactanalyse zal ik uw Kamer eind dit jaar informeren. Ik hoop uw Kamer in mei 2022 een inhoudelijke rapportage te kunnen toezenden.

Tot slot

De tijden zijn en blijven onzeker voor de vissers en ik begrijp dat zij zich zorgen maken over de toekomst. Naast de hierboven genoemde ontwikkelingen zijn er recent nieuwe onzekerheden bijgekomen voor de vissers nu het Europees parlement een resolutie heeft aangenomen om waar nodig de bodemberoerende visserij te limiteren. Het is nog de vraag hoe deze resolutie precies geïnterpreteerd moet worden, maar ik ga er vanuit dat ik met de maatregelen uit het Noordzeeakkoord hieraan kan voldoen. Ik wil hierbij bovendien benadrukken dat een resolutie slechts uitdrukking geeft aan de politieke wil van het Europees parlement. Het is uiteindelijk aan de Europese Commissie om al dan niet te besluiten een voorstel voor een dergelijk verbod in te dienen, dat pas kan worden aangenomen met een gekwalificeerde meerderheid van de Raad. Voor Nederland zijn het Noordzeeakkoord en de kottervisie het uitgangspunt voor de ontwikkelingen in de komende jaren. Dat zal ik ook in Europa blijven uitdragen en ik ga er vanuit dat de partners uit het NZO – ook de natuur- en milieuorganisatie – mij daarbij steunen gezien hun commitment aan het Noordzeeakkoord. Het maakt echter nogmaals duidelijk dat verduurzaming de enige weg voorwaarts is voor een gezonde toekomst en maatschappelijk draagvlak voor de lange termijn.

Visser zijn is voor velen niet een gewoon beroep maar een levenswijze, die zij graag aan hun kinderen willen doorgeven. Een aantal zal echter gezien de ontwikkelingen geen toekomstperspectief zien en gebruik willen maken van de saneringsregeling. Ik zie echter ook vissers die werken aan alternatieve vangstmethoden en ik ben blij dat er serieuze alternatieven

⁹ Deetman, B, Eweg, A, van Oostenbrugge, J, Mol, A, Harmon K., & Steins, N. *Wind op zee: zoekgebieden 2030–2050: Inzicht in de sociaaleconomische waarde van de zoekgebieden windenergie op de Noordzee 2030–2050 voor de Nederlandse visserij* 536640 (wur.nl)

voor de puls in ontwikkeling zijn. Met bovengenoemde maatregelen hoop ik zowel de individuele vissers als de ontwikkeling naar een kleinere, duurzamer en rendabele visserijsector te ondersteunen.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
C.J. Schouten